

Baltijas Semkopis.

Apsteļejams:

„Balt. Semt.“ ekspedizija, Rīga, piņ. Raķu-ēdā № 6 (Bajars) un redakcija: Jelgavā, Katolu-ēdā № 2. Ves tam Rīgā: Šillinga, Kapteina un Luga grahmatu-bodis un pee kopmana Verchendorff, piņ. Raķu-ēdā № 13. Zitās pilsehtās: wiņas grahmatu-bodis. Uj laufeem: pee pagasta-walbehm, mahzitateem, skolotajeem, ic.

5. gads.

Rīgā, 14. februari.

Maksā:

Ar Peelikumu: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 T. Des Peelikuma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 T. Par peesuhitichanu ar pastu uš fatru esemplari, ween' alga waj ar jeb bej Peelikuma, jamahtā 60 kap. par g. un 35 kap. par 1/2 g. S l u b i n a j u m u s peenem wiņas apsteļejamās weetas pret 8 kap. par sigtu rindinu.

№ 7.

Lihdi ar Baltijas Semkopi ik nedetas isnahht Peelikums ar stahsticem nu derigu laika-kawekli;

maksā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1879.

Wisangstakais manifestis.

„Waldbibas Wehtnesi“ isfludinats schahds Wisangstakais manifestis:

Mehs Aleksanders II., zaur Deewa schehlastibu wisu Kreewu Keisars un Patwaldneeks ic., pasludinam wifecem Mufsu uštizigeem pawalstneekceem:

27. janwari ar Mufsu atwehleschanu zaur mufsu suhni Konstantinopolē galigs meers noslehgtis ar Turziju un no Mums schodeen apstiprinats. Tapehž Mehš Sawcem uš Balkana pusfalas stahwoscheem kara-wihreem esam pawehlejusch, uš Kreewiju nahht atpafat un Bulgarijā un Austruma-Rumelijā atstahht pehž Berlines lihguma nosazijumeem tifa i tildaudj kara-spehka, žil preeksch tur eewedamas jaunās fahrtibas apfargafchanas wajjaga.

Wifeem Mufsu uštizigeem pawalstneekceem zaur 1877. gada 12. aprili doto manifestu tee eemesli pasihstami, kas Mums lifa, no Mufsu leetas taisnibas pahrlceezinateem, neschaubigā stiprā tizibā uš Mufsu ušwardannu kara-spehku duhschibas un pasemigā palanschanā uš Deewa schehlastibu sobinu pazelt.

Zaur wisangstakā Deewa palihgu ir pabeigta gruhtha zihnischanahs zaur daudj wareneem kara-darbeem, kas Mufsu eerotichus ir puschojusch, ar newihstamu flawu un kas preeksch Austruma kristigo liktena labofchanas daudj ir derejusch. Mufsu flaweno kara-wihru darbi Eiropā un Asijā, pahreeschana pahr Donawu, waroniskā Schipkas un Bajasidas aistahweschana, weselu Turku armiju saguhstichana, Karses eenemschana, pahreeschana pahr Balkaneem un aufstakā seemas laikā no Sofijas isdarita ušbrukschana Filippopolei un Adrianopolei uš mufschigeem laikeem paliks eerakstiri wiņas pafauls kara grahmatās.

Zaur mufsu kara-wihru ahtru uš preekschu eeschannu pret Konstantinopoli tifa Turku waldbiba peespeesta, pee Mums nahht ar luhgshannu, lai tuhlin noslehdsam pameeru un ušdodam Mufsu prafischanas pee slehdsamā meera. No Mums pagaidam preekschā zeltas prafischanas tifa no Turzijas peenentās. Pahr dascheem San Stefano pagaida meera artikuleem bija aif Mufsu starptautiskeem peenahkumeem pret zitam leelwalstim ar schahm ihpafchi jafalihgt.

Lai schahdu fahlgshannu panahktu, lai jaunās jufschanas nowehrstu un waditi no wehleschanahs, afinu isleeschana un kara gruh-tumeem, kas Mufsu dahrgo tehwižu speeda, reif galu darit, Mehš bijam meerā, ka leelwalstju weetneeki fanahht uš kongresu Berlinē, lai wispahrigai weenoschanai atstahhtus San Stefano pagaidu meera lihguma artikelus apspreestu.

Mufsu firds wehleschanas pehž meera nodibinaschanas parahdidi-dami un pahrlceezinati, ka Berlines kongresa nolikumū der Mufsu mehrtā fahneegshana Austruma kristigo likteni labot, Mehš atradam par labu, uš kongresa panahktu starptautisku lihgunu peenem un wimu likt par pamatu tagad galigi noslehgtam lihgunam ar Turziju.

No šcha brijšcha ir Rumelijas, Serbijas un Montenegras patstahwiba pilnigi atshita un scho walstju semes pawairotas; Seemela Bulgarija ir pazelta par patstahwigu knehša walsti, Turku zeetofschni winā ir janoahda; leelakā Deenwidus Bulgarijas dala ir apafsch kristiga gubernatora waldbibas paschwaldibu dabujuš; Turzija ir apfoli-jusees fawās žitās Eiropas semēs eewest jaunās waldbibas eestahdes; Kreewijai ir atpafat aldota ta Besarabijas dala, kas winai zaur

Parihses meeru no 1856. gada tifa atnenta; Asijā ir Mufsu robeschas zaur Karses, Ardahanas un Batumas un scho pilsehtu apfahrtnes eemantofschannu isplatitas.

Schee ir no Mums ušfahhtā un tagad pabeigta kara panahktumi.

Mufsu mihteem un uštizigeem pawalstneekceem meera laimigu noslehgschannu sinodami, Mehš esam pahrlceezinati, ka wini weenos fawas luhgshanas ar Mufsehahm patezibā pret Wisangstako, kas Kreewijai peeschkihriis jaunās ušwaras, jaunū flawu un kristigu tantu pazeetibu, furas zaur Kreewiju atpestitas.

Dots Peterburgā 3. februari 1879. gadā pehž Kristus peedsimshanas, Mufsu waldbichanas 24. gadā.

(Apafsch originala ir Keisara Majestete ar Sawu Paschu roku parafstijusch):

Aleksanders.

Saimneezibas nodafa.

Kā lezekli eetaifami.

Lezeklu eetaifichanu esahht arweenu ne agraki tā februara mehnescha beigās waj marta eejahkumā, daudsfreij ari wehlfaku, tā ta apgabala klimats un žitās tahs weetas buhschanas to atwehl.

Preeksch lezeklu eetaifichanas ir dahrsā tahda weeta ismeklejama, kas jo fahfaka, fur wislabaki deenwidus fahle war peetikt un las seemela pusē no augstahkm ehlahm aiffargata. Daudsi mehds lezeklus 2 pehdas semē eeraktus eetaifit. Zaur schahdu eetaifi gan waretu lezeklōs fiktumu jo ilgali ušturet un ari mehslus aistaupt; bet wisus labumus zaur to nebuht newar panahkt. Kaut jo lezeklu weeta buhtu deesgan fahfa, tad tomehr bebrē fahrahjahs uhdens un tahdā wihsē dahrkopis newarehs to panahkt, ko tas warbuht ir zerejis panahkt; jo frišchi sirgu mehslu, kas uhdenti stahwejuschi, preeksch lezeklu fahildichanas ir pa wisam nederigi. Arweenu buhs droshaki un labaki, kad lezeklus wirsfemes eetaifih.

Preeksch lezeklu eetaifichanas isleetajamee frišchee sirgu mehslu ir pehž wajjadshibas jo leelakā tshupā fawedami, lai tee preeksch isleetaichanas wiszauri weenadi fahilsi. Preeksch fakteem lezekleem jahehfina weens wejums mehslu uš weena lezekla loga. Preeksch aufsteem lezekleem peetiks ar pufs tik daudj mehslu.

Ja tshupā fawestee mehslu 5—8 deenas stahwejuschi, un wiszauri weenadi fahilusch, tad war ar lezeklu eetaifichannu eeshahkt, bet ja mehslu schini laikā wehl nebuhtu fahilusch, tad janogaida lihds tas notizis.

Preeksch fakteem lezekleem wajjadshes 3 pehdu augstu mehslu fahrtu fahikt un tad zeeti famiht. Mehslus fahleekot ir ruhpiigi uš tam jahuhko, ka wini teef stipri ispurinati un ka gawee mehslu ar ihseem isdalahs weenadi.

Waretu gaditees, ka pee wehlfakeem lezekleem mehslu ir pa fahseem un tadeht wajjadshigā ruhgschana ne-eerastos. Lai nu preeksch ruhgschanas wajjadshigo mitrumu waretu eeguht, tad derehs mehslus druzzin aplaistit.

Kad lezekli pehž augšchejeem preekschrahticem tik tahlu fahatawoti, tad nahht loka fastes ušlitas, furu weenai malai jabuht 1 pehdu 4 zelu un otri malai 1 pehdu augstai. Kastes ir janoriktē weenlihdsigi augstas lezekla widū.

Pehz kastu usliſſchanas ir lezellu eefſchpuſes ruhme, lihdſ laktehm, fur logi uſleekami, ar ihſeem ſirgu mehſleem iſpildama un pehz tam ap lezellu pehz eeſpehjas gari ſirgu mehſli apleekami. Schee ap lezellu apliftee mehſli ir ar behlehm apſedjami, lai ſiltums til ahtri ne-igaiſinahnſ un otrahrt, lai ap lezellu buhtu jo leelaka tihriba. Ja wiſſſ tas padarits, tad lezellu ja-apſedj ar logeem.

Pehz maſ deenahn, kad mehſli eefahkufchi ſtipri ruhgt un logi lihdſ tam naw klumufchi attaiſiti, tad lezellu ja-iſwehdina, lai attihſtitos mehſlu twaiſus igaiſinatu. Agrakt ar wehdinaſchanu nedrihſt ne uſ kahdu wiſſi eefahkt, lihdſ mehſli ir wiſzauri ſtipri ſalahrſuſchi, zitadi iſruhgschanu waretu pa wiſam aiſlawet. Ja mehſlu twaiſu attihſtiſchanahnſ nobeigufehſ, kaſ 5 waj 6 deenahnſ noteek, tad ir lezellſ pilnigi gatawnſ un nu war ſagatawotahnſ ſemes eewet. Pehz 2—3 deenahn, kad ſeme wiſzauri iſſilufe war ſahkt ſeht jeb ſtahdit.

Labakā lezellu ſeme ir irdena un mahlaina plawu ſeme, kaſ weenadahnſ dafahnſ ſamaſita ar labi ſatruhdejuſchu ſemi no agrakeem lezellu mehſleem un kaſ mehſā nojumā ſtahwedama weenumehr tapuſe iſmaiſita. Schi ſeme ir, eekam to eewed lezellā, zaur retu kretulu iſſijajama. Ja ſeme ir pa dandſ trefna, tad to war pehz wajadſibas ar parupju ſmilti ſamaſit. No leela labuma ir, kad pee lezellu ſemes peemaiſa $\frac{1}{10}$ datu krahnſ ſodrejuſ, jo tee aiſden wiſus kuſtoniſchuſ, kaſ lezellā eeraſtoſ. Ja augſchā minetā ſeme nebuhtu, tad war nemt labi melnu dahrſa ſemi, waj ari iſ neſahlehm ſagatawotu kompoſiu; bet ne uſ kahdu wiſſi ſeme nedrihſt buht par trefnu un tanſ ari ne-drihſt buht rupjas mehſlu dafas.

Auſſtee lezellu ſagatawojami uſ tahdu paſchu wiſſi kā ſiltee, tikai mehſluſ tē newajadſehſ tik dandſ leetat, zitadi ſiltums buhtu pa dandſ leelſ un taſ waretu kahpoſiu un kahku ſtahdineem ſlahdet.

—R.—

Par fehklas dihgſchanu.

Sem wahrda dihgſchana ſaprotahnſ toſ notifikums, fur fehklā top modinatſ gulofchahſ dſihwibahſ ſpehſſ un fur iſ tahſ iſwehrſchahſ jaunſ ſlahdinſch. Waj weſelai, ne-apſlahdetai fehklai ari ir dihgſchanahſ ſpehſſ eefſchā jeb newa, taſ zaur ahriku uſſtatu gruhtu jeb it nebuht naw eeſpehjamſ noſagit. Zaur ſwehrſchanu gan war zik ne zik eewehrot fehklas dſihwibahſ ſpehſtu, jo ſmagahnſ ir ari ſchini ſinā alahſchin labakahſ par weeglahjam. Tadeht ja tahſ eeber ar uhdeni jeb druſzin ſahſſ iſſauſejumu pilditā glahſē, un ja tad tikai retahſ no tahm pludo pa wirſu, bet leelakā dala nogrimſt dibenā, tad ta ir itin laba leeziba no fehklas dihgſchanahſ ſpehſla. Bet lai ihſteni un wiſdroſchahi waretu pahrlleezinatē dihgſchanā, tad ja-eeleek ihpaſchſ ſſaitſ graudu ſtarp qiweem wilahſ lupateem, jeb diwahm kahrtahm wairak kopā ſalifku

leſchpapihru un tee ja-uſtura weenlihdſigā ſiltumā un mitrumā; taſ wiſlabaki iſdaramſ, kad toſ uſ ſchlihmja iſplahtituſ noleek ſiltahſ krahnſes turumā un aplaiſta laiku pehz laika ar uhdeni. Pehz kahda laika dihgſtoſchee graudi jau buhſ padihguſchi un nu zaur ſſaitiſchanu warehſ lehti noredſet, zik no teem dihgufchi, zik nē un pehz tam tad ſinahſ rittetees pee fehſchanahſ. Ja p. peem. no 100 graudeem 50 tikai dihgufchi, tad no teem janem fehſchanai otr' til dandſ, ja 80 graudu dihgufchi, tad $\frac{1}{5}$ dala wairak iſſehjama, ne kā kad fehſla buhtu dihgufe pilnigi.

Sehklas widu ir tāpat kā putnu olā tā noſauktahſ dihgſchanahſ punktſ un iſ ſchi punkta iſjelahſ dihgliſ jeb jaunā dſihwiba; ja nu ſchis punktſ jeb kahdā wiſſē ir maitajeſ, tad ſinahnſ ari fehſla newar dihg.

Pee fehklas dihgſchanahſ ir ne-apejami wajadſigſ:

- 1) ihpaſchſ mehſſ ſiltuma,
- 2) uhdena un
- 3) brihwas ſſahbekka-gahſes jeb gaiſa.

Leelakā dala fehklas pagehr, wiſpahriki nemot, pee dihgſchanahſ 10 lihdſ 30 grahdeem ſiltuma. Apahſch 4 gr. dihgſt tikai loti maſ fehklas; beſ jeb kahda ſiltuma nedihgſt ne weenas. Tomehr pilnigi ſauſahſ fehklas neſaudē wiſleelakā auſſtumā ſawu dihgſchanahſ ſpehſtu, wajadſigā ſiltumā un mitrumā klumufchahſ, tahſ dihgſt atfal. Ir iſ-mehginatſ, ka kweeſchi, meeſchi un rudſi jau dihgſt pee 16 lihdſ 20 grahdeem 10 ſtundu laika, pee 20 lihdſ 28 gr. 12 ſtundahnſ un pee 40 gr. tee nemahſ wairahſ nedihgſt. Schiſ ſiltuma mehſſ ir ari eemeſſſ, kadeht ſiltahnſ ſemē muſſu labibahſ wairahſ labi ne-iſdodahſ.

Uhdenim ir wiſpirimſ taſ uſdewumſ, fehſlu iſbreedet un tahſ ſaſtahwahſ-dafahſ ſagatawot uſ dihgſchanu. Uhdena wairumſ, kaſ fehklai pee dihgla attihſtiſchanahſ wajadſigſ, ir loti daſchadſ pee daſchadahm fehklahm. No leeluma gan war nowehrtet, zik katrai fehklas ſortei wajaga mitruma, ja aprehkina, zik dandſ mitrumu graudi ſpehj uſnemt, kad toſ ihpaſchu laiku tura uhdeni eemehrtuſ. Labibahſ graudi uſ-nem, 24 ſtundahnſ uhdeni tureti, 25 procentehſ mitruma, pahſſchu augi 40 lihdſ 45 proz., ſihſſakku fehklas 35 lihdſ 40 proz. Beſ gaiſa jeb brihwas ſſahbekka-gahſes fehklas newar dihg, kaut tahm ari buhtu preekſch tam deegahn mitruma un ſiltuma. Zaur to tad ari iſſſaidro-jahſ, kadeht fehklas pilnigi nedihgſt, ja tahſ ſemē pa dſilu eeliktahſ, fur gaiſahſ newar peektuht pilnigā mehſrā; ta paſcha eemeſſla deht ari pahrlpuhſchana apkawē dihgſchanu. Tikai uhdena-angu fehklahm ir ſpehja dihg ſem uhdena.

Gaiſmai pee pirmahnſ augu-dſihweſ, pee dihgſchanahſ, naw ne kahda wehrtiba. Zaur gaiſmahſ aiſtureſchanu dihgſchana netop ne paweizinata nedſ ari nokaweta. Tur pretim tikai wehlahſi, pee dihgla tahlahſſ attihſtiſchanahſ, kā ſinahnſ, gaiſma top nepeezeefchami wajadſiga.

Sadſihwe un ſniba.

Par tahlā ſeemela apdſihwotajeem.

Muſſu ſemē lobehſ daſchadahſſ gaiſahſ, gan lawē, gan ari weizina zilweku attihſtiſchanohſ. Jo tikpat ſiltu ſemju leelaiſ karſtumſ, kā ari tahlā ſeemela niſnahnſ auſſtumſ dabai un winahſ eedſihwotaju attihſtibai ſaitigſ. Tikpat leelſ karſtumſ, kā ari auſſtumſ padara zilwekuſ gurdenuſ un glehwuſ pee uſzihtigahſ darboſchanaſ un peeſpeehſchanaſ. Turpretim mehſſenſ gaiſahſ dandſ palihdſ, tillahſ zilwekuſ garigai, ka ari winu dabigai attihſtibai.

Karſtahſ ſemē, zaur ſawu ſeelu auſſelibu un augtu bagatibu, ſneedſ zilwekam baribu un pahrtiku beſ ne kahda leela darba un zihnina, tapehſ ari ſiltu ſemju laudihſ weegli nogrimſt kuhribā, un pilnibahſ klehpi eſoſchreem garaſpehſti paleek ne-attihſtiti. Auſſtu ſemju ſkopā daba ſpeehſch zilweku, wiſuſ ſawuſ ſpehkuſ iſleetot preekſch wajadſigeeem dſihwibahſ uſturaſ lihdſſeekem, tapehſ ari winam laihſ uſ to ne-atleek, nedſ aridſan tam ir iſdewiba un patihſchana, ſawu garu iſgahſtot. Turpretim mehſſenahſ ſemē-joſtahſ ir tahſ derigalahnſ zilweku gara-iſgahſtoſchana; jo lai gan ſchihſ ſpeehſch zilwekuſ pee ſingra, tad tomehr ne pee wiſai pahrlleeziga darba, kuhſch ari tahſ eedſihwotajeem atmet ſawu peenahſtamu pelnahſ teefu. — Paſchā tahlā ſeemel ir gan Dſtjaki un ſamojedi eeſtatami par tahdeem, kaſ uſ ſemakā attihſtibahſ ſtahwolka atrodahſ. Kā jau zilweki tur aiſ leelā auſſtumā zeeſch, tā ari wiſa augu walſtē ir nepilniga un maſ attihſtijuſeſ.

So tik lihdſ zelotahſ ſaſneedſ ſiropahſ un ſibirijahſ ſeemela platuma 62. grahdu, tad jau ari tuhlin nojehdſ dabahſ pahrmahniſchanaſ un pahrlwehrſchanaſ. Sche wairahſ ne fur neredſ leeloſ un beefoſ ſtju-ſoku meſchuhſ, kurdeſ wairak atrodahſ preedehſ, eglehſ un paegli, bet ſchur tur tik weentuligi ſtahwoſchuhſ ſatrupuſchuhſ behſſinuſ un

preeditſ. Jo tahlahſ uſ ſeemeekem, jo ſeme paleek ar ween nemihligata un tuſſchaka un auſſid ſemē neſpehſ pat nezigakee kruhmimi augt. Nihſ Abborſtahſ pilſehſtina, kuhſch pret paſchu polara rinki atrodahſ, ir paſchi ſchee noſchelojamee augi jau paſuhd un tikai ſtarp leduhſ ſaſaleneem redſ ſchur tur pa weenai bahlai ſahſitei. Sche Leduhſ-juhrahſ peekraſtu muklahſdē un Ob-upehſ, ka ari winahſ peetele tundrajohſ, til weenigi breedis, weegliſ kamanahnſ aiſjuhgtſ, ſpehſi zauri tik, un tahdi zeli, kaſ ſchlehrſu kruſtu pa ſcheem tundrajeem eet, jau kauſchu mutē teel par breeſchu ſeekem noſaukti. Tur ir wiſaplahrt pilnigſ nahwiſgſ klufumſ, til reti, waj no weentuligā ſuna, waj no battahnſ puhſehſ kleeſchanaſ trauzetſ. Schinſ ſajumohſ, tumſchā un duhſſnainā Ob-upe, ne agrak, ka juniā noſedſ ſawu auſſto leduhſ ſagſchu, bet jau auguſta mehneſi leduhſ atfal aplahſi winahſ apſahrtnei.

Wiſſ ſibirijahſ un ſiropahſ polara juhrahſ peekraſta gaiſahſ ir mitre un loti auſſiſ. Saule ſchē weenumehr ſpihd tumſchi, gandrihſ kā zaur mahſoneem, tā tad ta ari loti maſ ſilba un debefſ ir aiſweenu apmahluſeſ un miglaina; tapehſ te ari eemihſneeku maſ ween uſturaſ. Zaur tahdu gaiſu te top ari dandſ ſlimibu iſperi-nataſ, ihpaſchi tur paſiſtamā juhrahſ ſlimiba, kaſ, ka domā, iſjelahſ weenigi zaur mitru gaiſu. Ihpaſchi ſchā ſinā eewehrojama Barabinahſ poſtaſcha un ziti ſeemela klajumi, fur waſarā par karſto laiku ploſahſ breeſmigahſ ſibirijahſ mehriſ, kaſ ne reti ari zilwekuſ aiſnem. — 400 werſteſ tahlahſ uſ ſeemela puſi no Abborſtahſ pilſehſtina no augu walſtē zitiſ ne kaſ naw rehſamſ, ka weenigi ſuhnahſ. Sche gar leduhſ juhrahſ kraſteem, pa tuſſchahm tundrahm jeb muklahſeem, wiſſſina noſchelojamaſ ſamojedu un Tunguſchu zitiſ ſawu kuhſtro un ſſumigo, gandrihſ jaſaka, — lopeem lihdſigo dſihwibu. Wini pahrtetel no ſiwim, kaſ leelā wairumā Leduhſ-juhrahſ atrodahſ.

No ſceenijahſ puſehſ top par ſchihm noſchelojamaſ zilwekuſ ziltim ſtipri gahbatſ, ka waretu toſ pee kriſtigahſ tihibahſ peewet. Dandſ aprinka pilſehſtinahnſ ſibirijā ir miſſioneſ ſkolahſ ar ſcho notuſku eeſtaiſitaſ, fur Dſtjaku, ſamojedu un zitu zilſchu behrni teel mahjiti. Tomehr jaſaka, ka, nemahſ uſ miſſionaru puhſehm

Za nu zaur mitrumu isbreedetās sehklas dihgšana jau eesah-
kabs, tad ta usnem is gaisa skahbekla gabst un ijdwascho tapat, ka tas
noteekahs pee dshwneeku dwaschojchanas, oglu-skahbu gabst. No sehklas
usnemtāis skahbeklis darbojāhs wispirms pee weeglasi fadalamahm
sehklas fastahwes-dalahm, t. i., pee skahpekla faturoschās oku-baltuma
weelas labibas graudā. Tāhs top zaur skahbekla usnemschanu uhdeni
kushstochas, un zaur to nu stehrkelis, kas sehllā, pahrwehrschanahs par
zukunftu. Bruhweri, kā jau finams, isleeta tahdu stehrkela pahrwehrs-
chanu zukurā zaur dihgšanu pee eesala taisnichanas. Sehllā eerodo-
schais zuturs der jaunām stahdinam par pirmo baribu.

Ihdihguschās sehklas safne eet semē uf leiju, lapu steebrinsch
greeschahs uf augschu, salnai teescham pretim. Kā sehklas grauds
sehlot semē eekriht, tas ir ween'alga, jo kad ari sehlla newitus tā
nogulāhs, ka safne isnahf uf augschu un lapu steebrinsch apafschā, tad
abas datas tuhlin atkal islofahs kā wajadsigs un usnem sawu dabigo
zetu. Schi zenschanahs, — safne uf leiju un lapu steebrinsch uf
augschu, — nestahw ar gaismu ne kahdā safarā, jo itin tāpat ari no-
teekahs pee stahdeem, kas kluchit tumšibā audseti.

Daschadu sehklas graudu dihgšanas laiks ir daschads; kweesch,
rudst, pupas u. z. dihgst jau pehz kahdahm deenahur, kamehr zitas
sehklas tikai pehz mehnescheem sahl dihg.

Tāpat ari dihgšanas spehka pastahwiba naw pee wisahm seh-
lahm weenada. Kamehr daschahm sehlahm rahdahs gandrihs neapro-
beschots dihgšanas ilgums, tur pretim zitas jau pehz weena jeb
diweem gadeem pasaudejuschas sawu dihgšanas spehku. Daschahm
nesahlu sehlahm til sikhsta dshiwiba, ka tahs pat tad wehl nesaudē
sawu dihgšanas spehku, kad jau zaur lopa eeschahm isgahjuschas un
nostuwuschas uf mehslu kopu. Pee dihgšanas spehka ustureschanas
ir no leela swara, kad sehklas usglabā tihā un pilnigi saufā gaisā.
A. M.

Lopu smaguma aprehkinaschana.

Wisrictigaki nu gan-lopū smagumu zaur noswehrschanu uf skah-
teem isina, bet kad tahdu swaru naw, tad to war ari lopu rumpi
ismehrodams aprehkinat. To isdara daschadi. Franzijā preefsch tam
wiswairak leeto Dombak-, Belgijā — Kettla-, Anglijā — Swarta-
metodi zc. It ihpafchi Anglijā lopu pahrdewēji un pirzeji lopa rumpi
apmehrodami, smagumu it smalki aprehkina, pee kam teem wehl preefsch
tam fastahditās tabeles peepalihds, kuras lopu smagums redsams, lai
winsch buhtu no kahda leeluma un wezuma buhdams. Wisprastalā
un rictigatā metode preefsch lopu smaguma aprehkinaschanas ir schi:

Preefsch tam ar schnori (auklu), jeb wislabaki ar preefsch tam
taisni un arschinēs eedalitu banti rumpja rejsnūms aif preefschah-
jahm ja-ismehro, tāpat ari rumpja garums, no tahs weetas sahlot,

kur kalls ar muguras kaulu saweenojahs, lihds astei. Garumu meh-
rojot schnore taisni ja-isteept, lai ta pa muguras eeleekumeem nesalo-
zitos. Pehz tam rumpja resnuma mehrs pats ar sewi jareisina un
zaur to dabotais skaitlis wehl ar rumpja garumu japareisina. Resultats
jeb schihs reisinaschanas isnahkums tad wehl ar 77 jareisina. Tad
dabutais skaitlis peerahda, zil mahrzinu lops swer.

Peemehrs. Peenemim, ka wehrschan aif preefschahjahm
rumpis ir 3 arschines rejsnū un ta garums no kalla lihds astei 2 1/2
arsch. istaisa. Kad resnumu paschu ar sewi rejsina t. i. 3 rejs 3, tad
dabonam 9; kad scho skaitli wehl ar rumpja garumu, t. i. ar 2 1/2
pareisina, tad dabonam 22 1/2; beidsot, kad 22 1/2 ar 77 pareisina,
tad israhdahs, ka wehrs is swer 1732 1/2 mahrzinu jeb 86 podi un
12 1/2 mahrz.

Schi isnahkums til simejahs uf labi nobaroteem lopeem. Kad
wehrs jeb gows pus'nobaroti jeb gluschi wahji, tad gala rezultats,
kas dabuts pehz iskadrotās metodes, wehl pa 5 lihds 10 procentehm
japamafina. Tā tad schini peemehra pee nebarota lopa, 1732 1/2 mahrz.
weeta jarehina tikai 1646 mahrz., bet preefsch wahja tikai 1559 mahrz.
Mehschalee schu Kahrlis.

Wispahriga dala.

Zihninsch par dshiwibu (Kampf ums Dasein.)

(Turpinajums.)

Uf schi mašā laukumina atronam ap 400 dihglu. Nabaga
stahdini, tē naw weenam kokam ihsti ruhmes! No teem pat-
laban usdihguschēem tshetri simteem ir pahri par trihs simti jau tā
aifkosti no muhdscheem, kufaineem jeb glotehm un ziteem, ka wineem
drofchi war pasludināt drihsu galu. Pahrliskim nu wehl, kas ar to
atlikuschō simtu notiks. Gesahlot wini aug meerigi, zits zitu nefawe-
dami. Laba dala no teem kriht atkal par upuri muhdscheem un
glotehm, ziti teef apgraisiti un nogreesti saku un stirnu asajeem sobeem,
eefam tee allikuschee til tablu teef, ka winu eenaidneeki is lopu walsts
teem wairs nespehz skahdet. Wini wairs dauds nezeesch, kad ar trafā
stirna notofsch pahri jarinu un tahpi notehrē pahri lapinu. Roku
maitadamee kufaini usnahf wehlat, tad, kad zelms jau til rejsnū, ka
tee drofchi war paslehptees no dsena ašā Inahbta. Bet nu sahlahs
zihnischanahs ar beedreem. Wisi grib peenemtees, uf augschu un uf
wisahm pusehm isplatitees, bet weetina ir par mašu. Schē patura stip-
rafais wirsroku. Tas stahdinsch, ka sehlla wislabak bija eenahkufehs,
kurfch wiswairak eespehja atturetees flapjumam un salnai, kufam ne-
truhka saulgošcha, kurfch par wiseem wairak tshchdits (peesfonets) no

neraugotees, kristiga tiziba starp wineem gauscham lehni isplatahs, jo til pat kristiti,
ka nekristiti Samojedi un Dstjaki paleef arweenu pee sawas paganu buhschanas. Par
peerahdbishchanu, ka schēe isstefumi pareisi, mehginasim ar mineto lautinu tizibas buh-
schanahm un eeradumeem jo tuwaki eepasichtees.

Dstjaki ir jau wairak atihstijusches ne kā Samojedi. Wini nebsihwo wairs
teltis, bet no batkeem taisitās buhdās, kuras wini uszet pa leelakai dafai mehchōs upju
tumumā, jo Dstjaks nobarbojāhs wasarā til weenigi ar simju sweiju, bet seemā tas
dobahs beesōs mehchōs uf medischanu. Dstjaki ir kluch, laipni, godigi un weefmihligi
lautni. Seeweeschu rokās ir nodots wifs gruhtakais darbs; jo seema ar sweedreem
waigā strahdā, kamehr w.hrs, it meerigi kahjas sem sewis pawilzīs, nopeetni un ween-
aldsigi sawu pishpiti smehledams meegainahm azihm uf to nostatahs. — Ja tam
wehl ir bruhsim maife un brandwihns, tad pehz wina domahm ne-efot wajadsigs
strahdat. Kristitu Dstjaku efot lihds 2000, bet wini wif tikai ta wahda pehz ir
kristiti; jo augstalais deews wineem weenumehre paleefot „Torima,” kuru tee paganu
laikōs zeenijuschī. Bes tam wehl wineem ir dauds zitu, gan kaunu, gan labu deewu,
un zeenā pat wehl kalnus un afminus kā deewus. Tā wini masgajahs juhē, gribe-
dami ar uhdens deewu saweenotēs un tam sweesch uhdeni metala gabalinus un daschi
winam par godu noschizina breechus, sawu weenigo mantu. Lai gan Dstjaks,
kā kristits ziwets, ari zeenā pareistizigo mahzitajus, tomehr turklahst ne-aismirst sawu
„sdamanu” (preesteri), kas winam weenumehre paleef par padomneeku un wadoni.
Tomehr beidsot no Dstjakeem war teikt, ka wini, lai gan gariga tumšibā un nabadsibā
buhdami, atrodahs dauds labakā stahwolli, ne kā pateesi noscheshlojancee un nelaimigee
Samojedi.

Samojedi jau 11. gadu-simteni no Kreemu wehsturneeka Nestora mineti, un,
kā zerasms, ari tagad dauds wis ne-afschlirahs no sawas pirmesās buhschanas. Wini
dshiwu, kā tihri meshoni, sawās netihrās un dublainās teltis, kuras teef no kahrtihm
ustaitās; weens gals tahm nospijets eedshits semē un teewogati jaseeti kopā. Wasarā

schos sameetos kokus aplahj ar behrju misu un seemā ar breechu ahbahm. Wini
dshereens ir siltas breechu afnis un ehdeens jehla gala. Wini wif turahs pee dauds-
seewibas. Preesteru teikahm klausdami, wini tiz, ka augstalais deews, Rums, pa-
sauti un winus efot radijis un turklahst winus usturot, tam wini ari upurejot baitus
breechus. Upuru weetai der wiswairak Waigatscha sala, Ledus-juhē un top til pat
no Samojedeem, kā Dstjakeem par loti sweestu tureta, kapehz to ari nosauz par
„deewu-semi.” Sematee elku-deewi jeb tā sauktee „Kofchi” neteel wifai zeeniti, un
dauds reif sawa peenahluma nepildischanas dehl teef saziest un isnihzinati. Samojedu
seewishaki ir wehl dauds noscheshlojamakā buhschana, ne kā Dstjaku, tapehz ka wini
domā, ka seewischkis efot neschshits radijums. Derschanas kahriba ir pee wiseem
Samojedeem leelā spehka, jo ne-atrodahs gandrihs pee wineem ne weena meelasta,
kura tee sawu prahtu ne-apdsjeru un daschs pagalam netiltu sabausits. Bes tam schi
nabaga zirts dshiwu leelā netihribā, zaur to pee wineem walda dauds ahbas-slimibas
(ishtiumi), un sinama leeta, kreetnu ahrtu truhkuma un paschu puhschlotaju dehl,
schihis slimibas draud scho ziti ar laiku gluschi isnihzinat. Spuldjens.

Safaldeschanahs angli.

Pag. gada 7. dezembri sapulzejahs mana tuwatā kaimina dshiwolli wina rabi
un kaimini, wina 20. gada nomiruschā dehla meefas pawadit uf pehdejo dufas weetinu;
jaunelka bahlās meefas kofchi ispuschotā jahrlā gudbitas redsot un wina wezalo un
radu sehu raudaschanu dsirdot, gan ne weena juhtas nepalika nesatrizinatās, kas tur-
klahst ari il latram nopeetni peeflobinaja, no wina pahrschatischanahs schai ihšā dshiw-
bas laikā un no wina slimibas zehlona stipri fargatees. — Ari mani radahs balfs,
kas mani pastahwigi skubina, it wiseem, tahli jo tahli wina behdigo listeni un ta
zehloni pasinot, lai it katrs no ta neschehligēem nageem fargajahs, kamehr wehl
preefsch tam ir laika. Ja tas jau ir sagrahbis, tad loti reti wairs bakteru mahkla

muhdscheem un glotehm, tas wisahtraf peenemfees augumá un apehno s famus panihfufchos beedrus. Gadu, pahri gadu wehl warbuht pameh-gina pehbejee plaukt blakam un apafsch fchi stiprolá, tad teem ir jat-laischahs no zihnina, tee ir uswahreti. Bet ar to ween wehl nam tikens fchis laimigais sawá tahlat augfchaná. Wehl winam ir jafargahs no tahlat stahwofcheem, jazihnahs ar teem. Ir winsch wifu pahrspehjis, wihra gabus fajneegdams un nefs jau sehllu, tad usbruhf tam jauni eenaidneeki, fokú grausejs ar saweem behrneem (Maden), weefulis, falna. Ir kahds no teem winu pahrspehjis, tad winam jadod weeta jaunakeem, kuri atkal pa leelai dalai dalifees wina listeni.

To paschu fastopam noraugotees uf plawu, kur pehz katra pfah-wuma atkal no jauna fahfahs zihninsch; tas patš uf atmatahm, purweem u. t. t.

Pat ir tur newaid zitadi, kur zilweks usmetahs par fargu. Kad reis nemtumees ifeet zauri pehz fahrtas wifus eenaidneekus un negaifa-atgadijumus, ar kureem jakaro muhsu labibai, kamehr ta eeteef apzirfni, tad redsetum kas pa strippu — fahlot no pirná putna, kas teká pakal sehjejam, lihdi beidsamam fwirbulim, kas fog wehl pat no klona!

Nemfim weenu peemehru no lopu walfts. Schurfa ir eetaifijufe dihka malá few puhfni. Tehwinu ir notehrufe lapfa, tá nu mahtei weenai paschaj waijag usaudfinat behrnus. Té kahdu deenu, kamehr mahtes naw mahjá, eeleen sehmulinsch midjeni un aprij wifus, bef weena, kurfch bija deefgan lunkans un manigs pee isbehgfschanas. Atraikne mellejahs zita tehwiná. Winai laimejahs un ta apeetahs atkal, otrreij. Bet til ko winas behrni pamehginajufchi eet paskraidi-tees, ir no wifseem astoneem tilai diwi wehl atlikufchi pee dsihwibas. Tee ziti krita par laupijumu waj nu lapsai, lakim, puhzei jeb krauklim. Tee bija bijufchi waj nu glehwaki jeb ne-ijmanigati. Pee wifseem fcheem eenaidneekem wehl peenahf floht leels jaujums, leels flayjums un falnas. Sché mehš gaischi eeraugam, ka til tee stiprafee, wefeligakee un manigakee paleel pee dsihwibas.

Té waretu it weegli wehl garu rindu peewest is lopu un augu walfts. Druzjin wairaf fameschgejahs ta leeta, kad noraugamees uf kahdu grupu (pukku) lopu un augu, kuri stahj mainidamees sawá zih-niná. Darwins zet preefschá diwus pamahjidamus peemehrus.

Ahbolinsch, kas ir pasihstams lá weens no labaká lopu ehdamá, newar apauglotees bef lauka bijchu (kamenu) palihdsibas, jo naw ne weena zita, kas waretu peetapt pee ahbolina seeda medus, ka ween fchis kufainis, un kurfch pee weenas reijas aridjan ujbirdina tos seedu puteklichus uf nabinu.

Lauka bites galwenais eenaidneeks ir lauka pele, kas pahreeku kahra pehz winas medus. Raka un peles satifschana ir katram pasihstama. Tá tad pee ahbolina rafmas buhtu ta leelaká eespehja

un apteekera sahles palihdi, lá tas jau ir pee daubseem tahdeem redsets. — Nomiru-schais, no wifseem pasihstameem mihtots jaunellis schini pawasari spirgts un wesels aifgahjis tehwa weeta mefchu dehtit, kur knaschi kopá ar ziteem strahdajot fahwihbis un turklast iflahpis hahdams, peegahjis pee uhdens pehta nodsetees. Pehz ne-ilga laizina to pahrnehmufchi drebuki, bet tee atkal strahdajot nosudufchi un wehlat til kafsus eeradees, kas gan ari pa dalai, ilgatu laiku frifchu siltu peenu djerot mitejahs, bet rubeni rijá puteklis eijot atkal spehzigats tizis un nebijis wairs ne ar kahdam bakterá sahlehmi aifshenams. Ne-ilgi preefsch mirschanas kafsus til stipris gan wairs nebijis, bet glufchi to ari ne-afschahjis, kamehr tas beidsanto dsihwibas dsirftrili iflaibis, weegli uf muhschibu aifmiga. — Dascheem ar scho wainu mirdameem, nahlot loti daubf afins pa nuti ahra, bet pee fchi tas tá nebija. Plauschu delons, jeb tam lih-dfiga krehfchu flimiba, fche muhsu apgabala pehbejds gabds loti daubf stripu jaunektu un jaunekles eewadijufe dschitra femes klehpi. Zehlons preefsch tam arweenu bijis, waj nu auksta uhdens jeb alus eederschana pehz faharschchanahs, jeb ari pa daubf ahtra meefas atdsichana no ahrpufes, lá tas p. peem. noteel no bales uf mahjahm eijot, kur ifh preefsch tam danzojis. Aifpehrná seemá kahda meene frogá danzoiufe un tuhfu pehz tam uf mahjahm gahjufe, bet newarejufe ne pahri werfes noet, tad tai jau lozellí palikufchi nespehzigí. Otra meita gan aifstreigufers uf mahjahm, bet kamehr tai pakal atbraukufchi, ta jau bijufe fihwa. Tá tad no mineteem gadijumeem ir redfams, ka fahadefschchanahs ar weenu mehds drihsal-jeb wehlat nahwi peewest. Loti teigami buhin, lad skolotaji skolenus ar wefelibas kopschanas pamateem un to pahrschschanas behdigeem augteem eepafihstinatu un tá tos no paschnahwibas aiffargatu. Buhtu ari jawehlahs, ka muhsu bakterí jeb tautas mihtotaji zaur laitrakfeem wefelibas kopschanas fina pasneegtu kahdas derigas mahzibas un tá laudis no dascha launuma pasfargatu. Zulfojumi, tá to nefen pee Ir. Welona lga grahmatu apfpreedumeem redsejam, pa leelakai dalai ir glufchi neberigi, pat fahbigi. Ru h m i n s ch.

fakim. Gifslé (Gurley) un E. Bogts paplaschina wairaf scho paschu peemehru. Birmais eepin wezas, kafu-draudfigás jumprawas, otrais Anglu augsto kulturu, kuru galwas fmadfenes labaki topot ufbarotas no ahbolina ehboschu wehrfchu galas, ne lá jeb kuros zitas tautas.

Weenu zitu peemehru dod Deenwid-Amerika. Paroguaijá naw wehl lihdi fchim firgi, wehrfchi un funi par mefcha-lopeem palikufchi, kautfchu gan zitas femes, kurahm ar winu robeschas kopá, til daubf to mefcha-lopú no peeminetahm fugahm, ka tshum un kust. Dabas pehtneeki Azara un Rengers dod ifskaidrojumu fchim brihnumam. Wini usgahjufchi, ka Paroguaijá dsihwo kahda mufchu fchira, kuras famus pautinus dehj leelako fihdeju lopu jaunpeedfimufcho nabasfate. No teem isperinateem tahrpineem zelahs strutoschona un no tam no-fsprahgst tas lops. Kad nu tá domajam, tur waretu aifwest kahdu putnu jeb kufaini, kas fchis fshahdigás mufchas kertu sawai pahrtikai. Peemineete fihdeju lopi tuhda aplam wairotos un paliktu par mefcha-lopeem. Zaur tam buhtu pee tahs femes lopu un augu walfts leela pahrgrosfshchanahs nomanama.

Kad sawá tehwiá mellejam pehz tahdeem mainu peemehreem, tad daubfreif klufsim pahrschteigti no fwariga eewehrojuma, fo atradifim pat pee teem radijumeem, kuri leefahs buht glufchi weenaldfigi weens otram. Masakee laupitaju putni un fwehri ir lauka auglu ihstee labdari, tee delde winu eenaidneekus, nomaitadami peles, schurfas, kurnjus u. z. Tee paschi lauka-auglu labdari ir fshahdigi dahra- un mefcha-fokeem, nomaitadami dseedataju putninus, kuru bariba ir wifadi muhdschi un tahrpi. Uf fchi lauka wehl dascha mihtla gaida sawa uf-minetaja, jo daschadiba tai atneschaná ir besgaliga.

Katra individuuma eenaidneekus war eedalit trihs fchirás: nedfihwas dabas eespehja (feme, gais, gaisma), lihdsige radijumi un nelihdsige. Sinams, fchis fchiras ir samaitas uf to raibako, un neufmahzahs wis katrá gada metá un katrá dsihwes laifá katram radiju-mam weenadá mehtrá. Augeem ir leelakais zihninsch ar gaisu, wis-wairaf pawasari, fwehreem jazihnahs ar negaifu, wiswairaf seemá. Wiswairaf peenemahs nedfihwas dabas eespehja femes poleem tumo-jotees. Zo femaks radijums, jo masaf pehz flaita, bet jo samaitada-makas ir eespehjas pahr winu; jo augstaks radijums, jo wairaf winam eenaidneeku, bet atkal to teef' jo masaf fshahdigi. Ar scho buhschanu ir zeeschi saweenota winu wairofshchanahs; lá jau peemineets, femakee radijumi wisstipraf wairojahs.

Gewehrofim nu wehl ta zihnina auglus. Nemfim ir tam peemehru is sawas apfahrtnes. Eedomafimees, ka buhtu zaur kahdu nekahdu atgadijumu, kahds lihdi fchim drehgns bijis femes gabals glufchi ifufis. Teem augeem, kas tur lihdi fchim auga, waijag waj nu if-niht jeb eeradinatees paneft jaujumu. Pee tam nu nebuhs wifí deefgan spehjoefchi. Tee zil ne zil puhfainee warehs to drihsal eera-dinatees ne lá tee plifee, jo teem ir daubf leelaka ahrapufe preefsch gaisa drehgnuma peefuhfshchanahs. Tahdá wifse puhfainee augi drihí dabuhs pahrswaru. Starp teem atkal eeraugam, pat pee weenas utahs paschas fchiras, loti daschadus puhfainuma grahdus. Un arween atkal tee jo puhfainakee stahdi ifdofees wistrefnaki un nefis wiswairaf sehllu. Winu pehznahfameem eedfimft winu ihpaschibas, bet atkal daschadá stiprumá. Rá nu arween teem ar puhfeem masaf apdahwi-nateem ir japadodahs teem stipraf puhfainajeem, tá mums weegli eeraugams, ka pehz kahdeem gadeem peenemfees wifu augu puhfojums un tamlihdi aridjan winu eespehja, dsihwot (augt) jauá weeta. Lihdsigi noteefahs zitas weetas. Pee augeem arween dod pahrswaru pasiwais pretiaturefshchanahs-fpehjas grahdus. — Pee lopeem nomanama leelaka daschadiba fchal leeta.

Eedomafimees atkal, ka uf kahdas falas juhras brauzeji buhtu iflikufchi trufschu pahri. No ziteem fihdeju-lopeem un no laupitajeem putneem tur nebuhtu ne finas. Tur nu tee trufschí breefmigi wairotos un tadefh, ka wineem tur nebuhtu ne kahda eenaidneeka, bet pahrtikas turpreti pahrschrehm, tee paliktu kuhtrati, ne-ufmanigati un-mulfigati, ne lá mefcha trufschí kultiweeretá femé, kureem no daubf eenaidnee-keem jafargahs.

Kad nu tahlat wehl to eedomajamees, ka tant laifá, kad wifa fala jau buhtu pilna trufschu, turp noweftu weenu pahri kafu. To ufsturs finams nu buhs tilai trufschu gala; papreefch tiks apehfti kuhtrakee un mulfigakee. Bet nu fahls aridjan tee kaki waisfotees un

wairotees, un wehl aplam ohtri, jo wunu behrni war usaugt bej wisahm breejmahm. Ar katras kafes apbehrnoschanos eet truufschu breefmas wairumã. Wist „mulkischi“ jau ir fen pagalam, un tee atlikufchee jau ir palikufchi daudf tschallaki un ismanigaki. Tee ee-audfina un eemahza jau saweem behrneem muhschigas bailes turet no kaka. Un schi mahziba peenemahs lihbs ar katru augumu, tadeht, ka ar kaku wairnoschanos weenadi lihbs aug truufschu breefmas. Tã jau pehz ne wisai ilga laika buhs tahs falas truufschu palikufchi til tschalli, ismanigi un asdsirdigi, kã ziti mescha truufschu.

Lihbs schim buhtu zihnotees pahrgrosifuschees til truufschu. Bet nu nahktu aridsan ta reisa pee kakeem. Kalet bija pahrtikas bagatigi un mas beedru, lihbsrasbaineeku, newaijadsjeja kakeem ne zil publetees preeksch sawas dschwibas ustura, preeksch pahrtikas, tee wareja zauru deenu walstitees faulgosi un tomehr bija pee-ehbuschi. Bet jau lihbs ar kafes pirmo apbehrnoschanos peenahza konkurenti un tã zaur tahlatu waisnoschanos teef arween masaf medijuma un tas pats paleef arween ismanigaks. Nu top kakeem dschwe arween schabaka; teem nihkulischeem un slimajeem drihs nemaš wairs ne-isdosees labi pee-ehstees. Zil daudf medigaki, ne kã eefahlot, nu ir aridsan wist kati palikufchi. Nu til ihsti schafahs zihnischanahs. Uj abahm pusehm redsam daudf wairaf un weenadu ismanibu, tschaklumu un prahta afumu. Tã dod pahrswaru tas meefigi kã garigi wairaf apdahwinajums. Jau pehz mas augumeem naw wairs neweena mulka truufschu nedf kuhtra kaka.

Lihbs schim efam eewehrojuschu tika prahtu afumu un meefas wingrumu. Abus wareja eeguht individuumis pats. Bet nu nahf wehl kas zits klahf, kas aridsan ir no leelakã swara.

Tee isliktee truufschu bija raibi, kã jau pa leelakai datai mahju truufschu. Peenemfim to paschu no kakeem.

Abu behrni bija daschadi krahfoti, gan gaischi gan tumfchi, raibi un weenadi.

Un schẽ israhbahs, ka ir krahja ir no leela swara.

Gaischu truufschu war weeglat eeraudfit, tumfch kafis war daudf weeglati peelihst. Abu slaku tumfchajeem ir leelakã preekschroka.

Tã nu wispirms isjudihs gaischee truufschu, jo tee top wispirms nomediti. Itin tapat isbeigsees pirms tee gaischee kati, tadeht ka truufschu spehj issargatees no wineem, un teem tapehz beeschi ween badu jazeefch. Beidsot buhs titlab truufschu kã kati gluschu peepajeti sawai apfahrtnet, kã to wisur redsam pee medijumeem un medijoscheem jwehreem. Leeleem un maseem, wiseem waijadsjeja padotees schim likumam. Tadeht aridsan daudfreis atronam medijumu lihdsigu meditajam. Salihdsineet gazelli ar lauwu, wilku ar faki, zihrutiti ar wehjanageli u. t. t. Pirmais paslehpjajs zaur sawas krahjas palihdsibu, otrais, zaur to paschu aissargats, peelabinajahs weeglat sawam laupijumam, jeb war labaki paslehptees, kã osolmiju pelefais mescha-kafis, kura ahda bej tam wehl ir melna strihpaina, ihstis pakaltaisjums pehz misu schirbahm.

Domaju ka peetiks ischeem peemehreem, lai zeen. lasitajs zil ne zil waretu apfert zihnina panahkumus. Es labpraht wehl peewestu garu strihpu peemehru, ja man nebuhtu jabeids, jo schoreis neturu wairaf wakas rakfitt par muhsu tematu. Tomehr nedrihsttu pa wisam no-beigt, eefam ne-efmu, kaut ar mas wahrdeem, aridsan zilwela minejis.

Zilwels ir padots teem pascheem zihnina likumeem. Ir winam netruhst tahdu pat eenaidneeku, par peem.: gais, aufstums, karsstums, slimibas, wisadi muhschi, plehfigi jwehri un t. t.

Indija ir daschi aprinki gluschu isbeigti zaur plehfiga tihgera trakofchanu.

Daschas slimibas peemelle it ihpajchi behrna gadus un ir pee teem wisai nahwigas, kã masalas, scharlaks, bakas, krepus, krups un t. t.

Schfeet, ka ihstio zihnina eefahkumu waretu jahkt rehkinat jau no ta laika, kad behrns pats jahf ehst mahzitees. Jo kã zitadi lai tulkotum tos atgadijumus, kur behrns kaffim, kas lajidamees peelabinajees gribeja dalitees wina putrina, zehrt ar karoti par peeri. Un ja winsch jar pee-ehdis, tad lauf meerigã prahta atlikumu apehst kaffim. Ja jau pahrzeestas wisas tahs gruhikas, kas bija nesamas behrna gaddõs, un jasneegts jau pilnigs wezums, tad eefahfahs leelais zihninsch pehz pahrtikas. Sche nu jahf aridsan parahditees wina wis niknakais

eenaidneeks, konkurenze. Zil daudf pahrsrahbahs un maitã sawu weselibu, waj nu pee gruhita semes-barba jeb fabrikõs, waj jwehrus medidami jeb uf juhras pelnu dschidami, gan fugodami gan swejodami. Un ka zilwels jau no fenseneem laikeem ir zihnijses pehz pahrtikas, to peerahda wezu wejee rihki un eerotschi. Pee schi zihnina atkal eewehrojams to, ka tanis semes, kur nabadfigata daba un seme sifhsti isdod fahbus auglus, ka tur zilwels ir wingrats un ismanigaks; tur preti no dabas bagati apdahwinatãs semes atronam kuhtraks un glehwakus zilwelus. Zai tika salihdsinam daschas Asijas un Afrikas tautas ar Eiropeescheem. Laika neturedams, newaru eelastees sifhlatõs salihdsinajums, lai tika wehl peeminu to eewehrojumu, ka Latweefchu semneeks ir daudf duhschigaks un isturigaks ne kã Wahzu. Wahzeescheem naw pee semes aplofchanas til daudf jazihnahs ar wisadu negaisu, kã Latweefcheem. Ilgãs nafts-falnas, ihfos, flapjos rubenus nepasifhst Wahzu semneeks.

Laiheet man wehl eewehrot zitus zilwela eenaidneekus.

Rari. Jau wehture muhs mahza, ka tahs tautas, kas ilgus gadus apkarojahs sawã starpã, beidsot isnihst. To paschu wehl tagad redsam pee meschonu tautahm. Tahs walstinas wisahtral isnihst, kuras ne-apnihdamas wed karus sawã starpã. Karsch aridsan atnes lihbs jaunã slimibas un jaunus noseegumus, kuri ir israhbijusches schahdigi tai wisleelakã mehra. Schleet aridsan, ka no katras tautas fahda jaunusnesta slimiba prafa til daudf upuru, kamehr wist tee, kuri wiswairaf pee-eetami winas janaitajofchai gistei, teef israweti zits pehz zita.

Katrã walsti, kur teef turets leels, apbrunots kara-spehks, teef wispirs tee stipralee, weseligatee zilweli eefaukti pee lojeschanas un nopuzeti (nodoti). Kara laika wini top padoti agrai nahwei, meera laikõs jo beeschi pawestii uf wisadeem netifumeem un noseegumeem, un aifkaweti no prezeschanahs sawas dschwes feedoni. Nu atleef mahja tee nabagi (trophee, nihkulischi un masinee); teem nu ir weeglaka peetifchana pee prezeschanahs, un zaur tam nu leeliftam pawairojahs scho nihkulu schkira. Mr. Gregs un Mr. Galtons aprahda toti aseem peerahdijumeem, ka akurat tee nabagi un sehdbaschi, kuri daudfreis ir pagrimuschu tika zaur sawu palaidnigo dschwu, wiswairaf agri apprezahs; kamehr tee krahjeji un saturigee, kuri aridsan zita fina ir tikumigati, prezahs wehlatõs gaddõs. Tee, kas agri apprezahs, ne til ween fahda finamã laika rada wairaf augumu, bet aridsan wairaf behrnu, fo it ihpajchi peerahda Dr. Dunks. Sche redsams, ka schee nabadfina paschi few sagatawo to stiprako zihninu par dschwibu.

(Uj preekschu beigums.)

Daschadas sinas.

No eefschjemes.

Peterburga. „Molwa“ sino, ka terminsch preeksch wezãs papihra naudas atmainischanas jau fen notezejis, bet tomehr wehl ne-efot Walsts-bankã par 9,750,000 rubteem wezã papihra nauda eefuhfita, kas atrodahs lauichu rolãs.

— „R. P.“ sino, ka atkal dibinaschot weenu krujas apdrofchinischanas beedribu. Lihbs schim pasahweja tschetras tahdas beedribas: 1) Widsjemes fr. apdr. beedr., dibinata 1832 g. 2) Kursjemes fr. apdr. beedr., dibinata 1862. g. 3) Beedriba „Sakors“ Masfawã, dibinata 1872. g. un 4) Sawstarpiga beedriba Masfawã, dibinata 1877. g.

Par rekruschu janemfchanu 1878. gadã pafneeds „Wald. Wehln.“ schahdas sinas: Loschu gaddõs stahwofchu jauneku bija 759,055, to starpã bej kahdahm teefbahm familijas leetãs 367,588. Schihdu tautai peedereja 31,022. No scheem tifa nonemti — 213,087, armijas un flotes referwei peeftaititi — 1142, pret rekruschu twihtehm atswabinati — 711, tã tad kopã 214,940, kuru starpã tika 3060 Schihbi. Ari schkirãs stahwofchee bija palihgã janem un tifa nonemti: ar treschãs schkirãs teefbahm 1952, ar otrãs — 1637 un ar pirmãs 594. Prezejusches bija 68,200. No lojeschanas bija mukuschu 27,190, to starpã 10,024 Schihbi.

Kolnefe. „Nig. Itgai“ peenahfufe 6. februari sina, ka Danga-was lebus pee Kolnefes jau pilnã eefchanã.

Ahdaschneeku leetâ mums, kâ jau pag. ned. num. sinots, ir eesuhititi 3 raksti, kuras mehs pa dafai pa-ihfinadami fcheit pafneedsam:

1) Zeen. J. Schilling fgs! Kad Zuhš sawâ rakstinâ, ko usnehmuschî „M. w.“ un „Tautas beedris.“ Ahdaschu mahzitaju, J. Schilling fgu, tif leeliskam nebuhtut usflawejuschî, tad gandrihš waretu fahht domat, ka Zuhš eseet muhsu teizamais prahwests J. Schilling fgs. Bet kas muhsu wezo mahzitaju tifai zif ne zif pafihst, tas tuhdat afihš, ka Zuhš tas ne-eseet, jo winsch ir pafemigs un winam reebj tahda flawa, kas nahf no pafcha mutes; winsch ir pazetigs un pilns kristigas mihlestitas, tadeht winsch tahdus wahrds gan ne muhscham nenemtu mutê, ka Zuhš, J. Schilling f.; winsch mihto to Deewa pateesibu, tadeht winsch zita zilwefa wahrds tâ nepahrgrositu, kâ Zuhš; winsch peedob, it kâ tas debeſu Tehws teem grehzineekeem peedob, tadeht winsch ari tif neleetigi newalkatu Deewa fw. wahrdu kâ Zuhš, un nefoditu sawu newainigo pretineeku ar bibeles pantineem, kâ Zuhš. Nê, nê, — Zuhš ne-efat Ahdaschu mahzitajs, — kas war sinat, waj Zuhš ari wina wahrdu newalkajeet neleetigi, jo fchini apgabala man tahds J. Schilling nebuht naw pafihstams; un kad tas tâ buhtu, tad Zuhš eseet leekulis un wiltigs prahweets, kas awju drehbês nahf un apgahna ta Kunga pagalmus. Waj Zums, J. Schilling f., jo Zums buhs ja-atbild ta Kunga preeſchâ! Zuhš pahmetat pirmam sinotajam, ka tas flehpees, sawa wahrda ne-usdodams, un ne-eeraugat sawa balka, ne-afihstiat, ka tahda leekuliba ir wehl daudj flittaka, kad parafstahs ar wispahrigi pafihstamu un tif zeenitu wahrdu, kâ muhsu mahzitaja wahrds ir, un pee tam nebuht nepeesihmê, kas Zuhš tahds eseet, waj kahds linu-fuptſchis, waj zahlu perinatajs, waj krodſineeks, kas garigus dſehreenus par naudu pahrdob, jeb zits kahds tahds zilwezinsch, kas fewi tura par to weenigo, tadeht mihtais Deews to grehfu pafauli radijis. Atgreeschatees un noſchelojeet sawus ſarkanimelnos grehkus, J. Schilling f., un tad iſleetajat bibeles pantinus un zitus fw. Deewa wahrds, sawu pretineeku noſodidami, it kâ Zuhš buhtu tas wihrs, kam Deews fcheit ſemes wirſu sawu waru uſtizejis, — it kâ Zuhš nebuhtut warbuht wehl leelaks grehlu-ahſis, ne kâ mehs ziti.

Tif daudj man Zums bija ſafaka ta minetâ pahrmetuma deht. Kahda wehrte turpretim Zuhju rakſtinam, to jau ſchihš zeen. lapas redafzija ſawâ ſchi gada treſchâ numurâ ir iſflaidrojuſi: Zuhš ne-eseet it ne kâ laba peerahdijuschî, nedj ari apwaindâ ſkolotaja L. fga at-taiſnojuſchi. Bet lai zeen. laſitaji it nebuht neſchaubitos, ka tee ſinojumi ir taiſni, kuru deht Zuhš gahjuſchi zihninâ pret wehſjudmalu ſpahrneem, tad es tê jo klahtak nodibinaſchu tos pahrmetumus, kas pret ſkolotaju L. fgu iſſaziti.

a) 1876. gada Zahna deenâ kahdi 19 pagafsta lozekti bija nodomajuschî iſrihtot weefigu-wafaru ar dſeedaſchanu. Skolotajs L. f. at-kahwa ne ween ſkolas-, bet ari ſawas iſtibas un ſolijahs ari zitadi nahft palihgâ. Kad weefi bija ſanahſuschî, tad winsch ſawas iſtibas leedſa un uf weefibu beigahm peepeschî ſkolas iſtabâ eenahzis duſmu pilnâ prahâ iſſauzahs: „Beedri, Zuhš wiſi eseet turbas, es Zuhš iſfweediſchu no ſawa nama!“

Waj L. fgam ir kuraſcha, ſcho faktu noleegt?

b) Pehz ſchi notikuma dſeedataji uf ſkolas-namu wajrs negahja, bet uf Freimana fga mahjahm, kas tagad, pats muſikaliski iſglichtots, usnehmahs dſeedaſchanas wadiſchanu. Wina mahjâs ari 1877. gada Zahnus gribeja ſwinet, bet iſhi preeſch teem tahs aiſgahja ar uguni, kas no ſibina zehlees. Bet ko ſkolotajs L. darija? Tas iſplatija tos no kahdas pa-augſtinatas weeta zehluſchos mahnus, ka „Deews pats ir ſodijis grehzigos zilweku behrnus, kas paſauligeem preekeem pade-wuſchees un iſrihtojot weefibas-wafarus, laizigu dſeesmu dſeedaſchanu re.

Waj L. fgam ir kuraſcha, ſcho faktu noleegt?

c) 1878. gada Zahnus tatschu ſwineja atfal uſbuhwetâs Freimana fga mahjâs. Bet ko darija L. f.? Tas muſkajaja laudis, lai uf tureeni ne-eimot, jo tur dſeedaſchot tifai ar puſs-muti, — otrâ mutes puſê dſeedatajeem ſlahwot zigaris.

Waj L. fgam ir kuraſcha, ſcho faktu noleegt?

d) Ja L. fgam ir kuraſcha, iſſazit par nepateesu to pahrmetumu, ka winsch nepareifi pret behrneem iſturejees, tad ir tas buhs peerahdams; war ari jo ſihlakas ſinas ſakraht, kâ winsch ſchini ſinâ iſturejees ſawâ wezâ weetâ.

2) Ka J. Schilling fga tif wareni uſflawetais „iſhtais gaiſchums“ ari ahrpuſs baſnizas ſawus ſwehtidamos ſtarus iſplata, to peerahda ſchis notikums: pagafsta wezafajs, kas ari ir baſnizas pehrminders, ſawam jau apprezetam dehlam ar rofu tahdus ſiteenus par gihni dewis, it ka to gribedams par nederigu padarit. Un tadeht? Tapehz ka tas eitot pee dſeedaſchanas un tur ſkolmeiſtarus un mahzitaju iſfmeijot. — Dizedams, ka winsch nepagehrehš, lai ſcho notikumum ar leezineekeem peerahda, es zeen. pag. wezako uſaizinu iſſazit, kad, kur un kâ minetee fgi no dſeedataju puſes efot iſſmeeti? J. M. N.

3) Schini rakſtâ „kahds Ahdaschu draudſes lozeklis“ apſtiprina, ka L—ing fgs. ir gan weefibu-wakarneekus noſauzis par „kurbahm“ un tos draudejis iſmeſt no „ſawa“ nama; uſrahda, ka J. Schilling f. ir netaiſni ſinojis ſazidams, ka pagahjuſchâ gadâ ſkolu walde diwi ſkolotajus at-laiduſi nepeeklahjigas dſihwes deht, jo tifai ar weenu tas tâ notizis; uſrahda, ka J. Schilling f. ari daudj zitâs meetâs pretineeka wahrds ir pahrgroſijis un pee tam wehl „Deewa wahrds kâ kahdu ſpehles leetu iſleetajis,“ zaur ko wiſai kauna preeſchihme teef dota, un uſrahda, ka tas no J. Schilling fga tâ uſleelits „iſhtais gaiſchums“ Ahdaschu baſnizâ ſeemas-ſwehtku wakarâ efot tif gaiſch bijis, ka baſnizas daſchâ weetâ „ne dſeesmu grahmata newareja laſit,“ tadeht ari ſkolotajam un mahzitajam wajadſejis wahrds preeſchâ ſazit. lai draudſe waretu dſeedat. Wiſai nezeenigi efot tee Schilling fga ſazitee wahrdi, ka „tagadejee rakſtitaji wehl efot behru autus ſlazinajuſchi, kad J. Schilling mahzitajs baſnizâ jau lizis ſwezes aiſdedſinat re.“ Ahdaschu mahzitajs J. Schilling fgam nebuht nepateiſchotees, ka tas winu uſflawedams tif jehlus wahrds lizis nodruſat awiſes. — Kora dſeedaſchana baſnizâ nebuht ne-efot lahga un efot ja-iſſaka wehleſchanahs, ka ta labotos un turpmak ne-apbehdinatu pat ne-iſglichtota zilwefa auſis. Weidsot zeen. ſinotajs preeſihmê, ka Ahdaschu baſnizâ paſtahwot ſchahds nepazeefchams eeradums:

Tif ko mahzitajs uſſahzis ſawus amata-darbus, tad kahda nabadſe, kam torni at-lauts ubagot, baſnizas durmis tuhdat aiſdarot un nelaiſchot ne weena wairs ahrâ, kas winai nemafâ ihpaſchas nodofchanas (ta mafakâ zena efot 5 kap). Bet nu reiſehm gadotees, ka daſcham baſnizâ paleek ſlitti ap ſirdi*) jeb ka to zita kahda nepeezeeſchama wajadſiba ſpeeſch iſeet no baſnizas — ko tahds nelaimigs zilweks tad lai uſſahl, ja warbuht netihf jeb newar andeletees ar mineto nabadſi! Tadeht tad ari daſchi baſnizas-laudis jau pee laika taiſjotees ahrâ un paleekot frogâ, kur ne weena nabadſe neſtahw pee durwihm un nenopraſa nodofchanas.

No Trifates rakſta „Balſei“: Par ſchejeeni awiſes jau daſch-reiſ ſinots. — Nomira ahrâ nahwê zeenits un mihtots wihrs, ſaimneeks un baſnizas pehrminders B. Dehls iſluhdſahs, pehz tehwa wehleſchanahs, tumo pagafsta ſkolotaju, kas aiſgahjuſcho lai pawaditu uf pehdejo duſas weetinu. Netapa at-lauts. Turklahft bija mahzitajs wehl apwainodamus wahrds pahr miruſcho iſteizis, kas palizejus toti ſahpinaja un apbehdinaja. Behru deenâ eeradahs leels kauſchu pulks kapſehtâ. Runâ mahz. kungs aiſrahdija uf to, ka ahtru nahwi Deews efot par preeſchihmigu beedinaſchanu uſſuhitijis, jo zilweti paleekot pahrgalwigi un droſchi, nebehdajot par Deemu, atſlahjot to weenigo eerahdito debeis zetu. Ne ar pus wahrdu nepeemineja miruſcha ſtahwolli ſadſihwê, nedj familijâ. Szajja, ka ſodit winu gan negribot, bet teift ari newarot. Kâ redſams, mahzitaja kungs no tahm domahm newar nemaf atradinaterees, ka winam weenigi peekriht noſazit, kurſch zilweks labš un derigs, kurſch kauns un paſudinajams, kurſch debeſis ee-ees, kurſch nê. — Ja tas tâ uf preeſchu ees, kâ lihdf ſchim, tad ne ilgâ laikâ ſchê eetaiſſees pilniga mironu teefa, kur pee waleja lapa katrs ſawu ſirdi warehs atwehſinat, aiſgahjuſcho noſodot. Bet par to ari naw jabrihnahs, jo wehſture ſlahſta, ka Egiptes miruſchee lehnini tapuſchi preeſch mironu teefas weſti, kur winu darbi tikuſchi pahripreeti, un ja tas ſchê eeweefchahs, tad Salamanam atfal taiſniba, ka „nenoteek ne kas jauns apalſch ſaules.“

*) Kad eewehro to ſmaku, kas baſnizâ zelahs no deguta un trahna — ſemneetu ſahbala ſmehes — un no wijadahm elſahm, ar ko daſchi un daſchas ſawu galwu maſgajuſchi, tad nebuht naw jabrihnahs, ka tihru gaiſu paradaſcham zilwefam war palikt ſlitti ap duhſchu. R e b.

Jelgawa. Schejeenes polizejai 1877. un 1878. g. eesuhititas daschadas leetas, kas pa daļai atraštas un pa daļai neustizameem zilwekeem atņemtas. Pehz 4 nedelahn, no 7. februara rehlinot, klūs šchis leetas pahrdotae. Leetas ir schahdas: weens kapara stops, diwi mafi lafati, weens balts nehšdogs, pahrs wilainu zimdu, naudas maks furā atrodahs 40 kap., jauns baschliks, weens baschliks, wezs lafats, weens pahrs zimdu, wezs mazinšch, weens grihdas defa gabals, maf tutenitis ar stirnas raga-špalu, weens melns lafats, peleks wilaina leetus mehtelis, naudas maks, furā atrodahs 1 r. 70 l., naudas maks, beš naudas, weens palags, diwi latwiškas grahmataš, weens šils wilaina lafats, trihs naudas mafi, weens ar 19 kap. otrs ar 17 kap. un treschais ar 20 kap., weena atšlehga, jauns naudas maks ar 15 kap., weena schaktele ar seeweefchu žepuri un šchleieri, weena Schihdu pahrtaru grahmata ar pahrtaru fiksnahm, weena šudraba ehdamā karote, šihmeta E. G. 1824, weens šarfans portmanes furā atrodahs 3 r. 41 kap., weens mašs iščumadams, weena dšelsu fahrte, weens kašhofu kamānu defis un grihdu defis, weens peleks wilaina lafats ar šarfannahm kantehm un fešchi wezi naudas mafi.

Kurfeme. Astrachanas gubernā ižehlušchos mehri eewehrojot, Kurfemes gubernatera funkcis ižsludina eekšchleetu Ministerijas pahrwaldes zirfuleru, pehz kura wišeem, kas uš ahršemehm zelo, pee pašes šanemšchanas ari no tahs weetas polizejas jadabon wešelibas apleezinašchanas šihme, ka želotajs beidšamajās diwdesmit deenās naw tantis gubernās ušturejees, kur mehriš plosahs. Šchi šihme ir ja-ušrahda tuwakam Wahzu waj Austrijas-Ungarijas konsulam, uš kuru puš un tā želoschana eegaditos.

Rutini. „R. A.“ šino, ka par tureenes draudšes mahžitaju ižwehlets Julius Raišon, lihdschinigais Gaušenes mahžitajs Widšeme.

Wentšpile. Par tureenes pilšehtas galwu ir eezelts rahtes šekreterš Waeber funkcis.

No Chdoles. Daudšreis awišeš par dšeedašchanas beedribahm, lašišchanas bibliotekahm un teatreem lašidams, ešmu no širds preezajees, ka pee muhšu tautas apgāiimošchanas tikušchi teek štrahdats; bet šcho preeku pahrnem šehras juhtas, kad redžu, ka muhšu draudše wehl šnaušch gara tumšibas meegā. Lai gan mums jau kahdus 40 gadus ir školās nams un ari školotajs, tad tatišču newaram leelitees, ka pee mums buhtu daudš wairak attihšlibas un apgāiimošchanas redšams un manams, ka pee muhšu šeimineem, — S—teem. Neweram nu wis dof wainu školotajeem, tif pat šenafajam, ka ari tagadejam, jo ka S. l. par walti nopublejahs, gribedams eetaišt iwehtdeenas školu, tāpat ari muhšu tagadeja školotaja, R. lga publes, dšeedašchanas beedribu dibinat, ir palikušchas beš šekmes. Šemešls, kadehk muhšu draudšē ne kas ne-išdodahs, ir gan — pašču kuhtriba. Mehš šewi turam par tif gudreem, it ka mums ne kas wairs nebuhtu jamahzahs; jeb ari, mehš ešam preekšch tam par šlinkeem. Školotajs muhs ušajzina, lai šanahkam uš dšeedašchānu, — kapehž gan ešim publetees, jaunus meldinus mahžitees? Rā muhšu tehwi tehwi dšeedajušchi, tā ir mehš dšeedašim, lai wišch ehrgelē, ka winam tiht. Dašchi no muhšu draudšes grib lašišchanas biblioteku dibinat un ušajzina lai peedodahs laštaji, — atkal jauni šiki! Lai mehš tantis wakarōš, kurōš lihdschim kopušchi meegu, jeb kur bijušchi krogu baškē (šaut gan tur ne reti žauras galwas, šilas ašis un degunus dabujušchi), tagad ar lašišchānu pawadam un pee tam lai wehl peemāšajam puš rubli par gadu? Nē, nē, juhs muhs nepeewilšeet! Par peezdesmit kapeikeem waru grahmataš šapirkt, kur gadeem šo lašt. Un nu wehl tas trakafais, — teatri špehlet?! Mehš uštaišam baltu širgu, un pašchi par iščiganeem apgehrbušchees, to dihdam, ka šlatitaji no šmeekleem grib waj pušču šprahgt.

Nu, zeen, laštaji, waj mums naw no šauna janosaršk, kad apšlatam žitus pagāšus, ja pat muhšu mašo šaiminu, Šwandes pagāstu? Lai gan tē trihsrejš tif maš šaimneeku un warbuht ari laušču, ne ka muhšu pagāštā, tomehr wini ir dšeedašchanas un lašišchanas beedribu dibinajušchi, un daschas reišas ar it brangu weišimi teatri špehlejušchi. Un muhšu leelais pagāšis?

Waidulis.

Uš pašes Šituhnē teek no Kreewijas ar papihra naudu nahšdamas wehštules dešinfizeeretas. Tahs eeleek ihpaščā traulā, kurā

eelaišč fehr-šlahbi un tura fešchas štundas. Wakā wehštules netaiša, nedš ari winās žaurumus eedur, jo fehr-šlahbe leen žaur papihru itin weikli žauri.

Warschawa. Željornas un Wikanomas aprinkeem ušnahkufchi pluhbi, jo Wiklas upe pahrrahwuš pret winas šamesto 40 werštes garo dambi. Appluhdušchi 26 žemi. Lihdschim par nelaimes notikumeem wehl naw šinots. Uhdens jau šahk křišt.

Škaterinburgā plosotees loti štipri melnās bakas. Štoleneem ir ušdots šewi littees bakotees.

Politifšs pahršfats.

Rigā, 12. februari. Šhini numurā pašneedšam Wisaugštako manifestu par galigu meera nolihgumu štarp Kreewiju un Turziju. Kara eemešli un kara panahkumi manifestā pilniigi mineti, par teem wairak nerunāšim.

Ar galigo meera nolihgumu Kreewija štahjahs wežā draugšigā fatiškānā ar ahršemehm, winai wairs naw ahrigu eenaidneeku; tika pašču šemē wehl ir eenaidneeks, šihws pretineeks — mehriš, bet ari šchis breešmigais žilweku šchnaudšes buhs ar laiku pilniigi šawalšimats. Generalis Loris Melikows jau wairak šinu laidis, kurās teek šinots, ka beidšamā laikā (daschās weetas jau kahdas aštonas nedelas) nedš kahds žilweks wairs ar mehri miris, nedš ari kahds no jauna ar mehri šašlimis.

Wahzijas walšs šapulžē uššahktas daschas šwarigas pahršpreešchanas, ihpašči tahdas, kas šihmejahs uš tules jeb multas buhšchānahm. Bismarks no šaweem preekšchilumeem ne ka negrib atlaist. Domas šhini leetā šchirahs, daschi domā, ka Bismarks, ka ar weenu, tā ari tagad ar šaweem preekšchilumeem dabuhs wiršroku, winam buhs balšu wairums; žiti atkal špreešch, ka tas tā nebuhšchot. Šawā laikā par šcho leetu plaščahi rumāšim, kad pahršpreedeji buhs pee gala špreeduma nahkufchi.

Franzija tautas weetneeku šapulžē ari daschas šihwas pahršpreešchanas bijušchas un wehl naw beigtas. Žaunais republikas prešidents Grewi ir tani ihšā laikā, kamehr uš prešidenta krehšla šehd, išrahdišees ne ween par ihštu republikaneeti, bet ari par išweizigu wadoni, tā ka žerams, ka wišch šinahs un pratihš ar šawu praštibu un meeribu Franzijas walšti pašargat no juškšchānahm, kas želahs ar partiju šihwahm šchekšchānahm un šaunahm rihtošchānahm.

Austrija, ka išgahjušchā numurā ihšumā peeminejam, ir jauni ministeri eezelti. Uš kahdu puš tagad Austrijas politika greešisees, to tif nahkofchi laikā paradihš. Ahršemes awišeš gan jau eepreekšchu šawas domas iššajiušchas, bet tahs tika ir domas, kas žaur turpmateem notikumeem peerahdišees, waj bijušchas pateefas. Žau ta buhšchāna, ka Austrijai jaunus ministerus žetot ilgs laiks aišgahja, peerahda, ka Austrijai bijušchi daschadi kawekli un juškšchānas japahršpehž, lihdschim tee pee ministeru eezelšchānas tika, kur nu wehl pašchus kaweklus un juškšchānas išnizinat. Tahdā buhšchānā politikas paregim drihš war wiltees.

Anglijai tagad leelas ruhpes, ka Zulu-eefchi wešelu Anglu kara-pulku šakahwušchi. Tagad Anglija gan par kašlu un galwu iškriško kara pulkus, kas uš Afriku tiks šuhriti jeb pa daļai jau aišuhriti; bet lihdschim tee tur nonahks, Zulu-eefchi war jau leelas leetas buht paštrahdajušchi. Anglija ari nodomajuse kara-žugus aišuhrit, kas pee Zulu walšts oštahm noštahdamees tai tirgošchānu aišlawehš un tā tad leelu šlahbi padarihs.

Wisjannafas šinas un telegrami.

Rigā, 13. februari. Ka mehriš wairs naw tif daudš bihštams, to peerahda ari telegrafa šinas, kurās grafs Loris Melikows 10. un 11. februari iž Žarizinas laidis, pehz kurahm tur šchinis 'deenās ne weens wairs naw no jauna ar mehri šašlimis nedš miris, tika uš Astrachani šuhritais ahršts Woinalowitšch ar neeru šimibu nomiris. — Ši Markowas top „Walb. Wehštnešim“ šinots, ka tureenes gubernators, širšis Krapotkins 9. febr. wakarā no bales uš mahjahm eedams tapis no šahda nepašihštama žilweka žaur rewolwera šchahweenu gruhti eewainots. Lode šabragajuše

Kreiso gušču un palituse tur pat eelšā. Ahrstes baidotees to isnemt, un tā tad pat jūrta dšihwida jaur to toti apdraudeta. Sleplawan' isdeweēs aishēgt. — Šī Tāschentes fino, ka Afganistanes emirs toti grūhti šastinis. Wina kreisai šahjai peemeteēs brants un ir domajams, ka emirs jau tagad war buht miris.

Atbildes.

J. Sw. Juhju finās par mineto ismekleščanu un zilweku moziščanu Df—s muiščā ir til netizamas, ka mehš kawejanees tahs usnemt, lihds ta leeta jo wairai isšaidrošees. Ja tahs buhtu taišnas, tad jau mums atkal buhtu widus-lairi! **Reb.**

Naudas-papīru zenas 12. febr.

	Pirz.	Atbew.
I. 5% Kreev. premiju aishem.	233 1/2	234 1/4
II. 5% Kreev. premiju aishem.	234 1/4	234 3/4
I. Austruma aishem. no 1877	92 7/8	93 1/4
II. Austruma aishem. no 1878	92 3/4	92 5/8
5% bankbil. no 1 isšaiduma	96 1/4	96 1/2
5% " " 4 " "	95 1/4	95 5/8
5% Kreev. semes kred. khl. šim.	120 1/4	120 5/8
Pufimperials gabald	8,35	8,40

Atbildošāis redaktors un isdeweēs: **G. Mather's.**

No zensures atwehlets, Rīgā, 13. februari 1879.

Sludinājumi.

„Baltijas Semkopis“

un „Beelifums“

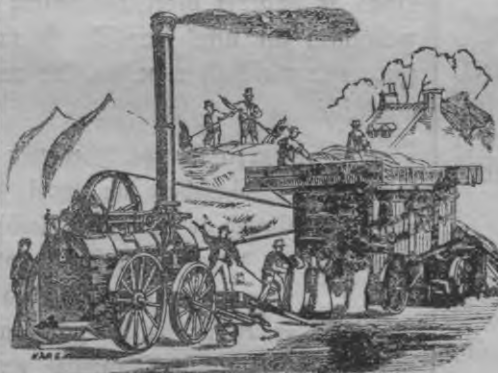
wehl ir apstelejams un pirmee numuri dabujami.

„Balt. Semkopja“ ekspedizija.

J. W. Grahmann

kantoris un pastahwiga semk. maščinu isšahde atronahs tagad

Cekšč-Rīgā, Kahršu- un maščas Statu-eelas stuhri, cepretim Jelgawas un Tukumas bahnušim.

Ruštona Proktora lofomobiles un garainu kulamās maščines. Rauschenbacha štistu kulamās maščines. Richterā šteju kulamās maščines. Bakera wehtiltu maščin. Effein maščin, arklus re. Superfosfatus pahrdod

Zieglers un beedr. Rīgā, pilšehtas Kalku-eelā Nr. 6.

C. S. Fleischauer'a

tabaka, hilsu un papirošu fabrikis Tehrpatā

pahrdod wislabalās sortes papirošus ij ihštenā Turku tabaka, tā ari maishilšes un smehķejamu tabaku, par daščadabim pamafinātahim zenahim un aprehkina atkalpahrdewejeem augstu pelnas-teesu (rabatu). Šchi fabrika leeluma-lehgeris atronahs Tehrpatā, Karlowas-eelā Nr. 4., pašča namā.

J. Maafs, friseers,

Jelgawā, Paleijas-eelas stuhri pee tirgu-plaščā, peedahwā pa lehtu tirgu pomades, odehres jeb oščamas šalēs, smaltas seepes, mutes-uhdeni, sobu-seepes, zeetu pomadi preelšč bahrdas, pušderi, bahrdas-seepes, bahrdas pinšeles, bahrdas našču šilšes, galwas, sobu- un leščas-birštes, beesas friseeru- un leščas-šemes, zigaru špižes, krellu-šnopes, trahbantes, šlipes. Tē ari bahrbu dšen, matuš greičš un friseerē. Parulās, matu-bišes un šķijoni šchē dabujami, tapat ari paruštas, bahrdas un ščmiuša preelšč teatra spēheščanas, šchē latrā brithdi top iščretas.

Uš šahda ahršemes nama reščimuma mehš pahrdobam no lehgera (ea)

150 dširnamu akminus no labalās sortes, 5 proz. sem isdoščanas-zenahim.

Ferdinands Meijers un beedr. Rīgā, leelajā Šmilšču-eelā Nr. 5, 1 tr. aug.

Kausu-miltus, Superfosfatus

A. Wiščnewskijs, Rīgā, Rungu-eelā Nr. 18.

15 rub. pateizibas alga

tam, kas spēhtu usrahdit, nakti no 2. uf 3. februara Gostin meestind nosagtu širgu, lihds ar wisu aishuhgu, ar šchahdabim ših-mehm: Behrs širgs, widejā leelumā, krehpes uf kreiso puš, 7 gadu wežs, wehrtibā 70 rub. Bruhņas kamanas, lofs dšeltenu krašču. — Mineto algu war šanemt Ungur walšis-mahjā jeb pee ihpaščneeta Wählukalnds sem Krišburgas

A. Egliht.

Bar šim.

No jaungada ešnu Limbaščos, agrafā šehmetaja Šanšena mahjā, šanu galdneeka (tiščlera) darb. weetu atwehris un usnemos wišadus mehbeķu, tā: kumodes, škapjus, krehšlus, galbus, gultas u. z. pehš katra wehleščanahs štiprus un glihtus pagatawot. Šarneķli, kas wehlahs galdneeka amatu eemahžiteēs, war pee manim peeteiķtees.

Woldemar Šanšen, galdneeka meišars.

van Dyk Rihgā, leelā Šmilšču eelā. **Claytona** lofomobiles, kul. maščines, **Packarda** superfosfati

augst- un maščagrabiģi ar peelolita labuma apgalwoščanu, tā tā ari tali-mehšti un wišadas žitas laučšimn. maščin. rihli.

Mehšlu gipščhi

wislabakee mehšti preelšč **ahbolina un pahķšču** augeem ir dabujami

J. C. Zelma fabrik, Rīgā, Paleijas-eelā Nr. 9.

Sw. Peterb. Latw. labdariga beedriģa

šwinehš 18. februari šawus pirmos

gada-šwehtkus

ar lopu maltiti, runahim un dšeadščanu. Dalibu war ilai beedri nemi. Galda šahrtes preelšč lopu maltites dabujamas par 1 rubli gabald lihds 16. februarim beedribas lofalā Mazaan Mopenan žomē Nr. 9, swap. X. pee Štrahne 1. Beedru šahrtes usrahdamas. **Preelščneezģiba.**

Walka

Mušeš šahlē tiks š. g. 18. un 25. februari preelšč labdariga mehřta spēhlets

Latweščhu teaters.

Ceščahums pulšten 8. wakarā.

Rīgas bruguteešas pašes ekspedizija

dara jaur šcho šinamu, ka wina no 5. februara šch. g. šahlot, katrā nedēlas-beena no pulšten 9—10 rihšā — titai šejšbeenas un krona šwehtbeenas isnemot — Widšemes pagastu-žozekleem pašes apgahdahs Rīgas piļ, 2 trepes augstu.

Školotajs,

kas ari

šfrihtwera amatu

prot wešt, ir wajjadšģis no šch. g. Šurģeem. **Paibs pagastam** (Rujenes draudšē). Tadehšt školotaji, kas šcho weetu griš peenemt, top usajzinati uf 5. merži šch. g., pulst. 10. pr. pušd. ar šawahim leezģibas-šihmechim, — pagasta teešas-namā — pee notaiščģanas atmahšt. Lone pašahw eelšč semes-wehrtģbas.

Paibs pagasta-wabē, tai 29. janw. 1879. Pag.-wežakais: **A. Wodueek.**

Par šim.

wišeem maneem andeles draugeem, ka ešnu ari **Walmeera,** šawā mahjā

bodi eerikteģis,

kur war dabuht wišadas šaimneezģibas prezes par mehřenahim zenahim un pee godģigas apdeeneščģanas.

Ar zeeniščģanu

B. Ballod.

Sihwes-Behrjes

„Deešmu-Krona“

general-šapulģe štolas-namā, 25. februari 1879. g., pulst. 1 pehš pušd.

Deenas-šahrtģiba:

- 1) Pagahjušča gada rehtinu noboščģana jaur rešģdenteem.
 - 2) „Selta-Siebs.“
 - 3) Pahruņa par beedribas talpu.
 - 4) Žiti šķlakti preelščšilumi.
- Beedru šahrtes tiks minetajā deenā turpat išbalģtas. Beedri, šahrtes ne-išnehmušģhi, newar šapulģē lihds špreest.

NB. Šahrtģiga šapulģe 18. februari.

Preelščneezģiba.

No zensures atwehlets. Rīgā, 13. februari 1879.

Trufats pee **Alšandra Štaħla,** Rīgā, Mušču-eelā Nr. 13.